

12 צ'קים דחויים
מאת אלה רוטשילד,
צלום: גדי דגון
12 Postdated Checks
by Ella Rothschild,
photo: Gadi Dagon

אלה רוטשילד על יצירתה 12 צ'קים דחויים

שקורה לי ולא קורה לי בעיר הזו. בכל שנתיי בעיר, הצורך שלי בבית ותפיסתי באשר למושג "בית" השתנו, וכך גם החיפוש אחריו. כל אלה, יחד עם אירועי קיץ 2011, היו הקרקע ליצירת 12 צ'קים דחויים, שעלתה לראשונה במסגרת פסטיבל הרמת מסך 2015.

עבודה זו, כמו כל היצירות שלי, קשורה לחלוטין למקום בו אני נמצאת, אם מבחינת המרחב, התקופה, השפה, החברה או הסיטואציה שאני נמצאת בה, ובמקרה הזה בחיפוש שלי אחר בית, אחר מרחב יצירתי או מקום מפלט.

תחילת החיפוש - המעבר לעיר

אתחיל דווקא בחיפוש אחר הדירה האולטימטיבית, שליווה אותי ברוב שנתיי בעיר. כמושבניקית פרווילגית, שגדלה בבית צמוד קרקע עם חדר משלי וגינה עם עץ תות מרשים באמצע המדשאה הירוקה, הצורך למצוא פינה ראויה ולהפוך אותה למשהו שמזכיר, ולו במעט, את הנעימות של הבית, הייתה בגדר חובה מבחינתי. כל מטר רבוע בדירותי היה עבורי עולם ומלואו. מאן, שקיומו של הפער בין הפנטזיה שיש לאנשים על מהו בית לבין מקום המגורים, שבפועל קיים במציאות, העסיק אותי ללא הפסקה.

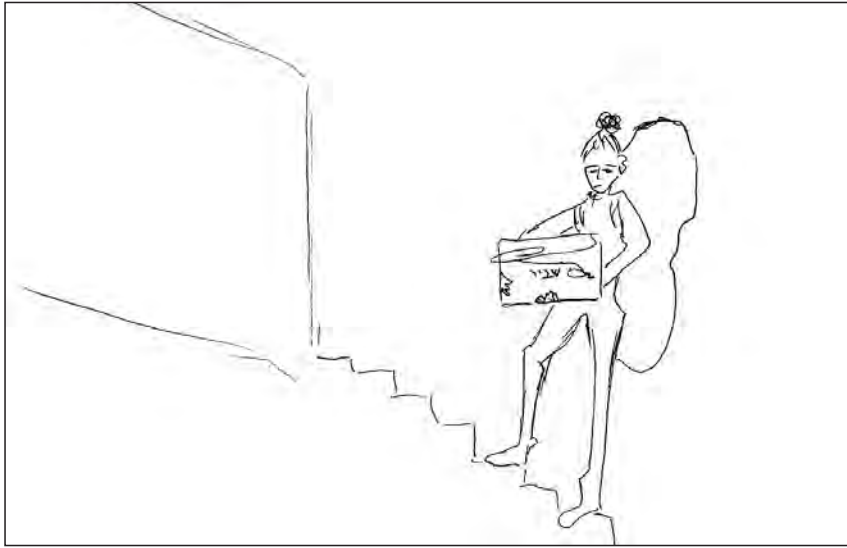
כחלק מהחיפוש התמידי שלי אחר בית נכלל גם הצורך המתמשך לברוח מהרעש העירוני. הבחנתו של זימל נגזרת מהרעיון שמבחינה פיזית, פסיכולוגית וחברתית, העיר היא מילה נרדפת לתוהו ובוהו. הסביבה העירונית התובענית לעולם אינה מניחה לאדם היושב בה; היא דוחקת בו, מגבירה את הנירתי העצבי

12 צ'קים דחויים: כוריאוגרפיה: אלה רוטשילד. רקדנים אריאל פרידמן, אלה רוטשילד ורקדני המסלול להכשרת רקדנים בהנהלת אופיר דגן ונעמי פרלוב. עיצוב חפצים ותפאורה: זוהר שואף. תאורה: עמר שיוף. מוזיקה: אורי פרוסט. תלבושות: ענבל בן זקן. ליווי אומנותי בהרמת מסך: הלל קוגן.

"העיר יוצרת עומס על מערכת העצבים"
(גיאורג זימל מתוך העיר הגדולה וחיי הנפש).

מצוקת הדיור הינה אחד הנושאים הבערים בשיח הציבורי בישראל. רכישה או אפילו שכירה של דירות ראויות למגורים מחייבות תחרות במרוץ קשוח. בשנת 2011, באחת המחאות הגדולות שהתרחשו בהיסטוריה של תל-אביב, מאת אלפים יצאו לרחובות כדי להפגין בדיוק מסיבה הזו. גם אני הייתי בין החולמים שבילו יום-יום בשדרות רוטשילד, כשישבתי במעגלי שיחות, הקשבתי להרצאות, צעדתי ברחובות וצעקתי קריאות לצדק חברתי. התחושה המשכרת של שינוי אפשרי סחפה אותי ושימחה אותי כאחד.

כבר שלושה-עשרה שנה שאני מתגוררת בתל-אביב-יפו. אני אוהבת אותה, אני ננעלת ממנה, מתאכזבת ממנה, נפעמת ממנה, מתרגשת ממנה, עייפה ממנה ועוד הרבה דברים נוספים "ממנה", אך בשורה התחתונה אני ניזונה מכל מה

Ella Rothschild, drawing

אלה רוטשילד, רישום

שלו ותוקפת את חושיו ברצף בלתי פוסק של הבחנות חטופות והתרשמויות אקראיות.

בעוד המושגים "בית" ו"מקום" עברו אצל שינויים ותהפוכות אצלי במהלך כל שנות מגוריי בעיר; הצורך הראשוני שלי להיאחז בחיפוש אחר הבית נשאר קבוע ברקע. החיפוש הכריח אותי לחוות תחרות, חרדה ואדרנלין, שטשטשו והסיחו את תשומת הלב מהפער בין הדימוי שהיה לי לבית, לבין המקומות שלמעשה התגוררתי בהם בסוף.

בכל המקומות, בהם גרתי, השתדלתי ליצור ולטפח את אשליית הבית, בעזרת כל הכלים שהיו ברשותי. אהבתי כל אחת מהדירות בהן גרתי, והשקעתי זמן, מחשבה וממון, כדי שיהיו מקומות מפלט. כל קופסה, הקטנה ביותר והרקובה ביותר תרתי משמע (לרבות דירות שהכילו רטיבות נוראית), שגרתי בה הייתה הופכת, בעיניי, למקום היפה ביותר.

דירת ה־30 מ"ר הראשונה שלי הייתה בנווה־צדק. קניתי בה מקרר חדש, שלאחר מכן נמכר לבעל הדירה ב־30% הנחה. לאחר

שנתיים, עברתי לדירת שותפים גדולה ביפו, בפינת הרחובות יהודה הימית ושדרות ירושלים, בחירה שהפכה לזרה עבורי יותר ויותר עם השנים. שמעתי את כל האוטובוסים שעברו מתחת לחלוני ולעיתים תכופות גם תאונה בין שתי מכוניות. הנחמה נמצאה במאפייה מתחת לבית, בה נחשפתי לעוגת שמרים־שוקולד, הטובה ביותר שאכלתי עד אז.

לאחר שנה של תאונות ורעש, עברתי לדירה שקטה ועורפית ברחוב לילינבלום, שהייתה יפהפייה, אף שקיר המטבח שלה היה אכול מרטיבות נוראית והחדר הפנימי שלה היה חשוך, בלי חלון. לאחר שהשותפה עזבה, מצאתי אהבה וחתול מת מחוץ לדלת והחלטתי לחפש דירה חדשה. לאחר תשעה חודשים מתישים, נמצאה דירה בנווה צדק, בה גרתי באושר שלוש שנים תמימות עד שבעל הבית מכר אותה במיליונים, ונאלצתי לחזור לחיפוש.

מנווה צדק עברתי לצד המזרחי של העיר – לשכונת מונטיפיורי. המעבר היה קשה והדירה החדשה הייתה מלאה בבעיות. בעל הבית החדש היה נזקק ואינטנסיבי. לקח לי שלוש שנים כדי להפוך את הדירה למקום שנחמד לחזור אליו לאחר יום עבודה, ולאחר כל המאמץ נאלצתי לעזוב את המקום, כי גם היא נמכרה במחיר מוגזם למדי.

לאחר התקופה הזו, כבר לא חזרתי לצורה הקונבנציונלית של מגורים בשכירות. השכרתי דירות לתקופות קצרות ברחוב נחשון ליד חוף מציצים, ברחוב לוינסקי, ויקטור הוגו, אחד העם, שכונת שפירא ועוד.

שלב ראשון - הצעה מאתגרת בתקופה מאתגרת

לפני תחילת תהליך העבודה על 12 צ'קים דחויים, אני וכן זוני שוב עברנו דירה ונאלצנו להתמודד עם עסקנים, בעלי דירה, נדל"ניסטים, קבלנים ואינסטלטורים, שלעיתים הפכו את חיינו לסיט מתמשך. השלב הראשון של העבודה התרחש בבית העירייה בתל־אביב כחלק מאירועי 'רגע אחד'. העירייה פתחה את הבניין לכל מי שחפץ וקיימה פרפורמנסים, הופעות מוזיקה, תיאטרון, מפגשי אמן, מייצגים וכו' בכל חללי הבניין. קיבלתי הצעה פתוחה ליצור ויכולתי ללכת לכל כיוון אפשרי. כך נכנסתי לפרוייקט בחשדנות והייתי מלאה בתהיות; הפגנות 2011 והאכזבה העוקבת מתגובת הממסד הדהדו בראשי כבר כמה שנים. והעירייה, שבדרך כלל מזוהה עם הבעיה ולא עם הפתרון, מבקשת אותי לצידה.

לאחר סיום מקדים בבניין העירייה, שאז עוד היה בשיפוצים, החלטתי לעשות פרפורמנס, אשר ינוע בין משרדי העירייה השונים וישם רוקר על מצוקת הדיור, שלדעתי, מהווה ביטוי מובהק לניתוק בין הממסד לחיי היום יום של התושבים.

בניתי סיור, בו ניסיתי למכור את המשרדים בבניין העירייה כפתרונות לגיטימיים למגורים. התנועה שלי בין המשרדים בבניין לבין הקבוצות המזדמנות של האנשים, שהגיעו לאירוע, דמתה למפגשי תחרות המתקיימים בין השוכרים הפוטנציאליים הנואשים, המתרשמים מהנכס המוצע. את משרד המזכירות שיווקתי כדירת שותפים; את ארון החשמל כדירת חדר אינטימית; את חדר הישיבות כלופט מרווח, ואילו הדובדבן שבקצפת היה מעין חדר ישיבות בנג בבניין העירייה, ששיווקתי כפנטהאוז יוקרתי ומקום נפלא לצפייה בהפגנות. הסיור 'פנטהאוז' הסתיים עם כוסית קאוואה זולה וחתומה על העסקה.

יצרתי לפרפורמנס דמות של אישה – מתווכת־על ומוכרת בחסד. מתווכת דירות מתוקתקת שלא ברור מה עשתה לפני שמכרה לאנשים קש כזהב. הדמות הזו הייתה שילוב אקסצנטרי של כל טיפוס הנדל"ן, בהם נתקלתי במהלך כל שנתיי בעיר, ובפרט של המתווכים שהגיעו והלכו מדירתך באותה התקופה ושיווקו אותה למכירה, כשהייתה בשיפוצים בעודי גרה בה. אספתי את אוצר המילים, שכבר ידעתי בעל פה, והתחלתי לבנות לדמות שפה וטקסט. לאט לאט הסוכנת נבנתה יחד עם הטקסט והייתה חלקלקה, ציניקנית וזו פרצופית.

הסיור המוזר שלי בעירייה התקיים ארבע פעמים במהלך האירוע של 'רגע אחד'. זו הייתה פעולה בה ניתן היה להתעכב על הרגעים המכאיבים והסאטיריים של המפגשים בין השוכרים הנואשים לבעלי הדירה הנדל"ניסטים, תוך ניסיון להגנים, להקצין ולהעביר את חוויות המפגש דרך פרפורמנס וטקסט.

שלב שני - החזרה לעיר כמקור השראה

לאחר הפרפורמנס בעירייה, הרגשתי שטרם מיציתי את הנושא ואת הדמות. המרחב העירוני, שהשתנה במהירות מול עיניי לא חדל להפעיל ולהפעים אותי. המחקר, שהתחיל למען הפרפורמנס בעירייה, המשיך באופן כמעט בלתי נמנע, והחלטתי לפתח את העבודה ליצירה בימתית.

כהרגלי, שוטטתי רבות ברחובות העיר ושאלות רבות המשיכו לצוץ ולהתעורר. בעיר יש דירות ריקות, שבעליהן מתגוררים בהן רק כמה חודשים בשנה, דירות מפוצלות, דירות ישנות עם רטיבויות, דירות רפאים ומרתפים. החלטתי שב־12 צ'קים דחויים אנסה לבנות קטלוג פרפורמטיבי, הממפה את צורות הדיור הקיימות בעיר ואת האופן שהדיור מתחלק בין אוכלוסיות שונות.

החלטתי להמחיש את התחכום במערכת, שמניסת מתווכים וסוכני נדל"ן, המתאמצים לצייר מציאות מדומה ללקוחות. ניסיתי לתת פרשנות לסיטואציות, בהן המתעניין נפגש בנכס עם המציאות, אך עדיין לא מצליח לראות אותה.

הקטן שהוקצב לה למגורים. בסוף הקטע שוב פולשים לבמה צבא הרקדנים, ובראשם הסוכנת הראשית. הם חוזרים למרחב האישי והפרטי שלה, עד שבסופו של דבר מוציאים אותה משם וקוברים אותה בקופסת קרטון, שהופכת לבניין אפור נוסף באוסף בנייני הקרטון האחרים.

פעולה בימתית וחומרים - הקרטון כמארו של משמעויות

הסתקרנתי מהאפשרות להשתמש בחומרים שהעיר פולטת, לשים אותם בקונטקסט אחר ולשנות או לבנות להם משמעויות חדשות. השימוש בקרטון נוצר מהסתכלות על ערמות הקופסאות, שמושלכות מהחנויות ונזרקות לרחובות של דרום העיר בכל יום בשעות אחר הצהריים. אלה הפכו למיצג מרהיב לכל מי שרק היה מסוגל להבחין ולראות. הקרטון במרחב הציבורי העסיק את מחשבותיי.

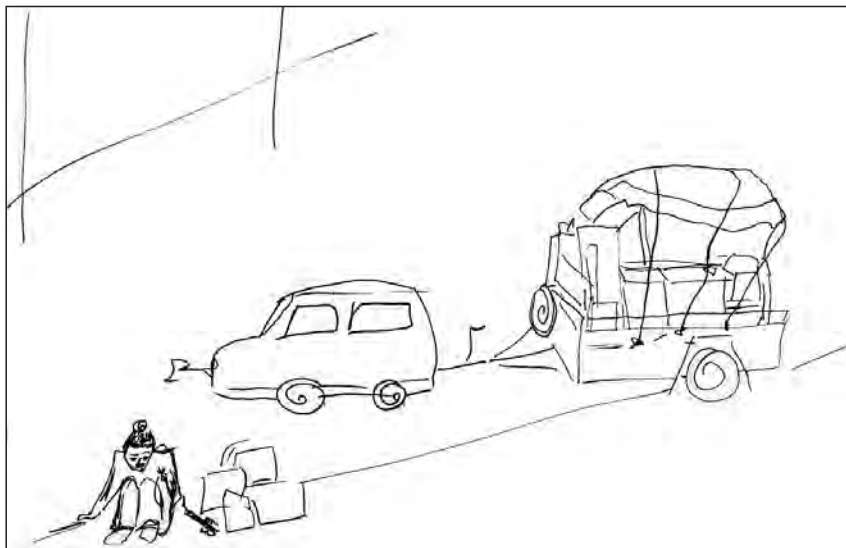
לקרטון כחומר קיימים נגלולי חיים שונים במרחב העירוני. בעוד הקרטון נתפס קודם כול כאמצעי לשינוע סחורה, הוא משמש גם במעברי דירה. לצד זאת, הקרטון כחומר נתפס כפסולת ולעיתים תכופות משנה צורתו לכדי מחסה עבור דרי-הרחוב. מחזור החיים של הקרטון מסמל את הצרכנות ואת הריגוש הנלווה לה. כצרכנים, אנחנו צורכים המון ומייצרים המון פסולת כתוצרי לוואי. הבחירה להציב את הקרטון על הבמה שינתה את התפקיד שלו ביחס לתפקידיו היומיומיים ברחוב. אתגר אותי להבין איך ניתן להשתמש בקרטון, שהוא חומר חסר זהות וכמעט אבסטרקטי, וליצור בעזרתו דימוי ברור מאוד.

על הבמה, סדר ההצבה, הטקסטורות והתאורה של הקרטונים יצרו דימויים של ניקיון ואסתטיקה, המנוגדים להימצאות של הקרטון ברחוב שלרוב מתקשרת ללכלוך וזבל. כך למעשה החזרתי לקרטון את הדימוי החיובי, הבונה והפרודוקטיבי שלו שהיה לו בנגלולו הראשון, וזאת, אף שעדיין הינו חומר זול וכמעט חסר ערך. הדואליות הזו של הקרטון על הבמה מקבילה, לדעתי, לדירות התלאביות – מתרגשים מהן אף שיוצעים מה ערכן האובייקטיבי.

ביצירה יש כמה משמעויות לקרטון: קופסה, בית, דקורציה. בתחילת התהליך אספתי מהרחוב קרטונים בגדלים שונים בצורה רנדומלית והתחלתי לעבוד איתם בסטודיו. יחד עם מעצב התפאורה, זוהר שואף, בדקתי את אפשרויות ההצבה של הקרטונים כדי לקבל את האפקט ואת הסימבוליות של העיר, בעוד קרטון יחיד הוא רק קרטון יחיד. כדי ליצור את דימוי העיר, קופסת הקרטון חייבת עוד קופסאות קרטון לידה. פעולת ההצבה העלתה אצלי את השאלות הבאות: האם לחומר יש משמעות מלבד המשמעות שאנחנו נותנים לו? והאם זה מספיק שאני מציבה את הקרטונים אחד ליד השני כדי שכולם יבינו שאני מתכוונת לדימוי של העיר?

כמו כן, אחד הדברים שחקרתי ובדקתי בסטודיו הייתה התנועות של הקרטון ביחס לתנועה שלי בחלל. ובנוסף, כיצד המשחק התנועתי שלי יכול לשנות את המבניות שאני מציבה על הבמה. לקרטון יש תנועה טבעית של קיפול, שהופכת אותו מדורמדי לתלת-ממדי. ביצירה, אני משתמשת בתכונה הזו כאשר אני בונה את העיר. הקהל חווה את הפעולה הזו כמו קסם ויצירה של מבנים יש מאין. העובדה שגם לחומר יש תנועה הופכת אותו לשחקן שווה ערך בפעולה הבימתית שלו לרקדנים הנעים על הבמה. ככל שהתהליך התקדם, היחס לקרטון הפך להיות הרבה יותר מורכב; ועם הוספת הטקסטורות, הטפטים, ההדפסות והמגנטים, החומר והטיפול בו הפכו לייחודיים.

לא רק קופסאות הקרטון על הבמה של 12 צקים דחויים יצרו את הדימוי של עיר, אלא גם נוכחות הרקדנים בתוכם וביניהם הייתה תנאי הכרחי כדי להשלים את הסמליות ואת המשמעות של הקופסאות כעיר. 'העיר מקרטון' אינה קיימת במהות של החומר, אלא רק בקונטקסט, בו בחרתי למקמה על הבמה ביחס לרקדנים ולתנועה.

Ella Rothschild, drawing

אלה רוטשילד, רישום

מבנין העירייה אל אולם התיאטרון

אנו חיים בחברה קפיטליסטית המאלצת אותנו להיות במרדף אחר כסף ובית. שיקולי רווח מניעים את החברה והסיטואציה של חיפוש הדירות הינה עוד סלקציה, אודישן או מסננת חברתית שמחלקת אנשים לפי מעמד חברתי. הרעיון, שכל חלקה קיימת מיועדת למכירה ולהשכרה, גם ההזוויה ביותר והבוזיה ביותר, הינו חלק מתהליך גדול יותר בו רשויות ציבוריות ויזמויות פרטיות מציעות למכירה שטחים לבנייה לכל המרבה במחיר.

במהלך התהליך של 12 צקים דחויים ניסיתי לבחון את פעולות ההשכרה והמכירה בתהליך הנוכחי המתרחש. ביקשתי לבקר את התרחיש האבסורדי שהשוכרים והמשכירים, הרוכשים והמוכרים שותפים לו, ולחשוף את הממד הדימויני שבדבר. במילים אחרות, להראות שאנשים סוחרים בפנטזיות ובחלומות במידה רבה – הן כמוכרים והן כקונים.

ידעתי שהמעבר לבמה יהיה אקסטרנבנטי; בדמינו רציתי ליצור כמעט מחומר השקעתי בסמלים ובדימויים קפיטליסטיים, שמבחינתי, מייצגים את התופעה המתרחשת בעיר, הן מבחינה אנושית והן מבחינה חומרית. עסקתי בריבוי ובשכפול של אנשים, שמוזהים מאוד עם הביקורת על השוק החופשי והקפיטליזם, אך גם ניתן להקבילם למערכת צבאית, שמייצגת מאוד את החברה הישראלית ונוכחת במרחב העירוני התלאבי. לפיכך התייחסתי לחומרים השולטים במרחב העירוני, ולבסוף לחומר ספציפי – הקרטון, שממנו החלטתי ליצור את התפאורה ואת הקונטקסט למופע.

מבנה העבודה

12 צקים דחויים נפתח עם סולו של דמות נשית על עקבים, סוכנת נדל"ן ממולחת. על הבמה קופסאות קרטון שכובות באופן שנראה אקראי. הדמות זזה בין הקרטונים ולאט לאט, תוך כדי שהיא מדקלמת את הטקסט, בו היא מנסה למכור את הקופסאות כדירות לניטימיות למגורים, היא בונה בעזרתם עיר קטנה.

כשהדמות מסיימת לבנות את העיר, זולגים לבמה עשרים רקדנים נוספים, שנראים כמו שכפולים שלה; לבושים כמוה ונועלים נעלי עקב בדיוק כמוה. הקבוצה זזה בתיאום מושלם, כמו צבא או קורדה-בלט ממושמע. הם נעים לקצב המוזיקה של ריקוד האבירים מתוך הבלט רומיאו ויוליה. לקראת סופו של קטע המוזיקה, הרקדנים מרכיבים קופסה מפלסטיק, שהיא הקופסה הנדולה ביותר מכל הקופסאות המוצבות על הבמה.

החלק השני של העבודה נפתח בפתיחת שתי דפנות של קופסת הפלסטיק וחשיפת צידה הפנימי. עם פתיחת הקופסה, נחשפת רקדנית בתוך מה שנראה כדירה קטנה. העבודה ממשיכה עם סולו של הרקדנית, בו היא מתנהלת בחלל

מקרטון לפלסטיק

מלבד עיר הקרטונים, ביצירה נבנתה קופסה מודולרית מפלסטיק – בית, שמעוצבת ומשתנה על הבמה לפי "הלקוח" לו מנסים למכור את הקרטון למגורים. קוביית הפלסטיק מתגלה כ"מקום אטרקטיבי לזוגות צעירים, למעוניינים להשקעה ולשותפים". החלל הנוצר בקופסת הפלסטיק לא רק יכול להתחלק לחללים קטנים יותר, אלא יכול אף להפיק רווח אם מייעדים אותו בתבונה לאנשים הנכונים.

בחלק הזה של היצירה מתגלה דמות, שהיא 'קורבן' של האשלייה והחברה בה אנו חיים. הדמות מצאה את הקופסה המתאימה לה והיא מטפחת ואוהבת אותה ללא־תנאי, לא משנה אילו מראות יציבו מולה. הדבר מקבל משמעויות נוספות מכך שהתפשרות פלח אחד מהאוכלוסייה על חלומותיו ותנאי המגורים שלו משפיעה ישירות על הפלח השני והשלישי, כמו באפקט דומינו, המתבטא

בשפה הבימתית של 12 צ'קים דחויים בין סוכנת הנדל"ן, לדיירת וללהקת הסוכנים, מקביל להיררכיה הקיימת בבלט בין הפרימה־בלרינה לבין הסולנים ולקור דה בלט.

מתווכת הדירות הינה דמות בעלת כוח ויכולת שכנוע. היא יכולה לדבר ולהשתמש במלל שלה ככלי של שליטה. היא אישה הבונה ומייצרת מאפס; שולטת על הסיטואציה כמפעיל בובות השולט על בובת המריונטה שלו. מצד אחד, מייצגת את הרוע של הקפיטליזם, את הניצול של חסרי האונים ואת השחיתות, ומצד שני, מייצגת את הנשיות הפמיניסטית החזקה – האישה הכול יכולה שאולי כל הנשים רוצות להרגיש כמוה.

היא יכולה להסתדר לבדה אבל עד כדי כך חזקה שיש לה מקהלה, המצטרפת אליה ופועלת על פי ניצוחה. המקהלה של הרקנים הם מעין צבא של מתווכי

12 צ'קים דחויים מאת אלה רוטשילד, רקדנים: "המסלול להכשרת רקדנים", צילום: גדי דגון

12 Postdated Checks by Ella Rothschild, dancers: the "Maslool" professional dance program, photo: Gadi Dagon

דירות. שכפולים של הדמות הראשית. הם נראים אותו הדבר וזים באופן מדויק ומושלם בין רחובות עיר הקרטונים. דמות המתווכת מנצחת על צבאה במיומנות לאורך אקט המכירה. ההכפלה של הדמות גורמת לדימוי שלה להיות עוד יותר בלתי מנוצחת. היא לא רק אחת, אלא הרוב, ההמון.

מקהלת הרקדנים מסמלת קבוצה של מתווכים, אבל, במקביל, גם הרכב צבאי. הם לבושים במדים זהים ויוצרים צורות ומבנים בעיר. כוונותיהם והתחושה בכוריאוגרפיה מבטאות את רצונם לכבוש את החלל, תנועה שהיא פעולה צבאית המוכרת מהמפגנים הצבאיים ומעולם הדימויים הישראלי. פעולת המקהלה, הכובשת את החלל, מעצימה את השוני בין שתי הדמויות הראשיות.

הדיירת הינה הדמות הראשית השנייה במופע, שנעה בתוך קובייה קטנה ובשטח מצומצם ביחס לבמה, ובניגוד למתווכת, שחופשיה לנוע בחלל כולו, היא נמצאת רק בביתה הבנוי מפלסטיק

הדיירת מסתפקת במרחב הקטן שלה ומרגישה שהוא מספיק עבורה. היא מאושרת שם, אולם מובן שזו רק אשלייה שמתבדה במהלך המופע. ככל שהזמן עובר הדמות בבית נהיית חרדנית יותר ונואשת יותר. היא רואה את החוץ מהדירות שלה, אבל אינה מסוגלת לצאת. היא עוברת מקבלה והשלמה עם המציאות שלה, ואפילו יכולת הנאה ממנה, אל התפקחות וניסיון להתנגד ולהילחם. אך בסופו של דבר

בהתרחשות על הבמה ומתורגם למהלך בימתי; מבניית עיר הקרטונים עד לשיא, בו מתרומם מגדל מגורים 'ענק' מפלסטיק, שמסמל את הקדמה, אבל מתגלה כקופסה של חדר אחד, בה מתגוררת דיירת שחיה בצפיפות במבנה הרעוע.

במהלך המופע אני משחקת עם ריבוי המשמעויות הסימבוליות שיש לאובייקט ע"י שינויים בקנה המידה והפרספקטיבה ביחס אליו. אחת הדוגמאות לכך היא בחלק הפותח של היצירה, בו אני בונה עיר שקטנה ממני בגודלה וכל התנועה מתרחשת מבחוץ וסביב האובייקטים. לעומת זאת, בחלקה השני של היצירה רוב האירועים מתרחשים במרחב צר ומצומצם, בתוך אובייקט יחיד שנבנה מוקדם יותר.

אומנם נהוג לחשוב על בתים, רחובות וערים בעיקר במובנם הפיזי והחומרי, אך אני מבקשת לעסוק במשמעויות ובהיותם רעיונות. משחק המשמעויות של הקרטונים חוזר לאורך העבודה. בעוד שבהתחלה המשמעות של קופסאות הקרטון הייתה ביצירת דימוי של עיר, בסופה, לאחר שהדיירת נקברה באחד מבנייני הקרטון, הדימוי השתנה מעיר לבית קברות.

שחקנים

כהשלמה לחומרים, שבחרתי לעבוד עמם במופע, לשחקנים היה תפקיד משמעותי בכרטיס. במופע קיימות שתי דמויות ראשיות – המתווכת והדיירת – ולצידן מקהלה של רקדנים. בהתאמה למבנה יחסי הכוח הקיים בבלט הקלסי, המדרג שנוצר

מפסידה לתנאים ולמציאות השולטים עליה. הדיירת היא ההפך מדמות המתוכנת – קורבן של המערכת, של השיטה ושל עצמה.

תלבושות ותפאורה

התלבושות והאביזרים במופע מושפעים מסגנון לבוש, המתייחס, לראיית, את תפיסת העולם הכלכלית והחברתית הקפיטליסטית, לפיה אנשים מנסים לשמור על ייחודיותם, אך למעשה קונים ברשתות אופנה זמות, ולבסוף נראים אותו הדבר. טרנדים אופנתיים ספציפיים ומוסכמות חברתיות קובעים איך מותר ואיך אסור להיראות במקום העבודה, ברחוב ובבית קפה השכונתי. מכאן, שרוח-התקופה מגדירה ומגבילה את מרחב אפשרויות הלבוש של הפרט במסגרת סגנון הלבוש העכשווי.

הדמויות המרכזיות מנסות להתחזק אחר המציאות; המתוכנת לבושה בבגדים מעוצבים בצבע שחור, וכמוהו, כצללים משוכפלים, לבוש צבא המתווכים. אין שום דבר ייחודי בביגוד של המתווכים. להפך, הבגד נטול כל ייחודיות אך ביכולתו להסתגל ולהתאים אסתטית לכל קהל יעד.

התנועה של המתוכנת וצבאה מתרחשת כולה על עקבים. בעוד עקבים מזוהים לרוב עם דיכוי נשי, כאן הם הופכים את תפקידם ומסמלים דווקא עוצמה, כוח ושייכות לשוק. יש הקבלה בין העקבים לבניינים הגבוהים, הנבנים ללא הפסקה בעיר. הגובה מסמל כוח וכסף וכך גם הטיפוס בנעלי העקב.

ביקשתי ליצור משחק של פרספקטיבות בין התפאורה לרקדנים. לדוגמה המתוכנת גבוהה יותר מהעיר שהיא בונה וכך גם צבאה. ככלל, האדם הוא שמניע את הבנייה בעיר ועומד מאחורי יצירת גורדי השחקים; בסופו של יום, ניתן לומר כי יצירות האדם קטנות מהאדם עצמו. העבודה מבקשת להציע את המסקנה שהאדם הוא הקורבן של תוצריו, אותם בנה במו ידיו.

דמות הדיירת, לעומת זאת, לבושה בשמלה אדומה-בהירה עם טקסטורה וגוה ייחודית. היא מופיעה כקונטרסט ללבוש השחור והעסקי של המתוכנת וצבאה. במהלך המופע היא מורידה את השמלה הציבעונית ונגלית שמלה ייחודית נוספת, אבל הפעם בנונים מונוכרומטיים.

השמלה האדומה מושלכת למה שנראה כמכונת כביסה, שמעבר לפתחה נמצאת העיר. השמלה נלקחת ע"י דמות המתוכנת, המציבה אותה כטפט על אחד הבניינים. הטפט מקנה "עיצוב ייחודי" לבניין, אך, במקביל, גם נבלע במונוטוניות של העיר.

כך גם לגבי לבוש הדיירת, המעיד על ניסיון להקנות לה קול ייחודי, אך בסופו של דבר קול זה אינו נשמע במרחב. כך עולה האפשרות שהאינדבידואליות שלה הינה רק מעטה חיצוני ואינה קיימת בפני עצמה. הלבוש הנתפס כייחודי, מתברר כמעטפת בלבד, שאינה מקנה לדמות כל כוח או שוני אל מול המערכת המנצחת אותה לבסוף.

מוזיקה

הפסקול של המופע מורכב בחלקו מטקסט ובחלקו ממוזיקה מקורית. בחלק הראשון של בניית העיר אני משתמשת ביצירה המוזיקלית המפורסמת – מחול האבירים, שנכתבה על ידי המלחין הרוסי סרגיי פרוקופייב לבלט רומיאו ויוליה.

המוזיקה נכנסת במקום דרמטי ביצירה, בעוד דמות הסוכנת מסיימת את בניית העיר וצבא המתווכים מצטרף אליה לבמה. הדמות ממשיכה לדקלם את הטקסט על המוזיקה של פרוקופייב תוך תנועה מדויקת.

הבחירה בשימוש בסגנון הידוע של רומיאו ויוליה נבעה מהפופולריות שלו והקונטראסטיות, שמתקשרות מייד לסיפור המפורסם. גם אנשים שלא נחשפו לבלט מכירים את הקטע המוזיקלי הזה ואת העלילה. ברומיאו ויוליה שוררת מלחמה בין מעמדות המובילה לטרנדית ולמוות. הקונטראסט מהסיפור הטרגי יוצרת רקע

הנמצא בתודעת הצופה ומעצימה את היחסים והטרנדיה שנבנים על הבמה. הקישור המידי לדבר המוכר מעמיד את התוכן המטריד דווקא במקום של עונג, וכך מאפשר לצופה לשאול שאלות.

כמו כן, התייחסתי לקישור לעולם הבלט הקלסי ולמבניות שלו. קטע המוזיקה דרמטי ומרובה משתתפים גם בבלט המקורי, וכן מזוהה עם הפגנת כוח, הון וממון. כך הדרמה המוזיקלית מעצימה את תוכן הטקסט, שהמתוכנת אומרת.

בחלקה השני של העבודה מנוגנת מוזיקה אלקטרונית, שהולחנה על ידי אורי פרוסט. בבסיס של הלחנת הקטע היה רצון להעצים את האבסורדיות של הסיטואציה, בה הדיירת נמצאת במבנה הפלסטיק. אורי התייחס לחלק המוזיקלי הראשון של רומיאו ויוליה, ובשלב מסוים היצירה אף אוזכרה בקטע המוזיקלי שהלחין. המוזיקה נפתחת בקצביות ומעוררת תחושות של משחק ואופטימיות, בעוד הדיירת מתגלה בדירת הפלסטיק שלה, כשהיא מסדרת אותה ומתנהלת בה. ככל שהעבודה מתקדמת, המוזיקה, כמו הפעולות של הדמות בבית, הופכת להיות נואשת, חרדנית ואפלה יותר.

החווה נחתם

היצירה 12 צ'קים דחויים הינה פרי שטופח ע"י צוות עשיר שכלל רקדנים, תאורן, מוזיקאי, תפאורן, מעצבת תלבושות, מלויים אומנותיים ומנהלי חזרות. צוות, שלאורך התהליך חקר ופיתח את הרעיונות שביקשתי להציב במרכז העבודה. רתימת כל המאפיינים לכדי יצירה שלמה היוותה אתגר מעניין ונילוים על מהו בית ומהי עיר. כש-12 צ'קים דחויים עלתה לראשונה על במת סוזן דלל, המפגש עם הקהל היה עוצמתי מאוד. העבודה שהטקסט של הסוכנת פנה ישירות לצופה ודרש את הקשבתו המרבית של הקהל, ריבוי הרקדנים על הבמה והשפה הבימתית עוררו תגובה חזקה, אם זה בפליאה, הזדהות, התרגשות, כאב או צחוק.

הבחירה לגשת לסוגיית הדיור בעזרת טקסט והומור אפשרה לרכך את התכנים, אולי לנטרל התנגדויות מסוימות ולעכב את הצורך המידי לתת תשובות לשאלות שהתעוררו. במופע עולות זוויות שונות לסוגיית הדיור והקהל נשאר עם תכנים שמהדהים וצצים שוב ושוב גם לאחר שהמסך יורד.

מאז שהעבודה נוצרה, זנחתי את הרעיון שיהיה לי בית קבוע, מקום קבוע שתמיד אחזור אליו ובו אני אוכל לשים את דבריי. מרתי את רוב חפציי ואני נעה עם תיק גדול ממקום למקום. אני והתיק שלי יכולים לדלג בין ערים למדינות בלי מאמץ רב מדי. אני יכולה לדמיין את עצמי נכנסת שוב למעגל של מחפשי הדירות, בעלי הדירות והמתווכים...

"העץ הנדיב פורש ענפיו, מחבק את הילד, שניהם מביטים איך הנוף הופך לנדל"ן" (מתוך: יונתן של מיכה שטרית)

אלה רוטשילד, נולדה בישראל בשנת 1984. כוריאוגרפית, אומנית רבת-חומית ורקדנית. רקדה בלהקת המחול ענבל פינטו ואבשלום פולק ובלהקת המחול בת שבע, בהנהלתו האומנותית של אוהד נהרין. מאז 2006 היא יוצרת עבודות משלה בשיתוף עם אומנים שונים מתחומים שונים. עבודתה משלבת מחול, אומנות חזותית ומוזיקה. רוטשילד הייתה מועמדת לפרס "אופיר" לכוריאוגרפיה הטובה ביותר לתיאטרון ב-2015, קיבלה את פרס דודידותן (עבור רקדנית המבצעת הטובה ביותר לשנת 2013). בשנת 2016 קיבלה את פרס "רוזנבלום לאומנויות הבמה" של העיר תל-אביב ליוצרת המבטיחה של שנת 2016 ובאותה שנה קיבלה גם פרס ממשד התרבות והספורט על 10 שנות יצירה. ב-2017 קיבלה את פרס משרד התרבות והספורט כפרפורמריית המבצעת הטובה ביותר לאותה שנה. בין יצירותיה: הקורד, 12 צ'קים דחויים, יהודה, ישו על בסיס סויה, הצפה, סל ולדעתי הפה מיותר.